

Handläggare
Sandra Ehne
Telefon: 08-508 180 70**Till**
Farsta stadsdelsnämnd
2025-11-20

Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter, KS 2025/870. Remiss

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen
2. Ärendet justeras omedelbart

Sammanfattning

Handlingsplanen för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter riktar sig mot samtliga nämnder och bolagsstyrelser och är kopplad till Stockholm stads program för de mänskliga rättigheterna. Handlingsplanen rör Sveriges fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samerna är också ett urfolk. Det övergripande målet med handlingsplanen är att staden säkerställer att nationella minoriteter och urfolket samerna har full tillgång till sina rättigheter.

Farsta stadsdelsförvaltning ställer sig bakom ambitionerna i handlingsplanen och välkomnar att programmet för mänskliga rättigheter nu konkretiseras i en handlingsplan. Förvaltningen ser positivt på att fackförvaltningarna får ett särskilt ansvar för att bevaka och informera om utbudet av utbildningar och stödmaterial, och vid behov utveckla nya kunskapshöjande insatser och informationsmaterial efter målgruppens behov.

Förvaltningen bedömer att implementeringen av samtliga handlingsplaner inom ramen för MR-programmet kan bidra till att öka verksamheternas kunskaper om inkluderande och normkritiska arbetssätt. Ett stärkt fokus på dessa perspektiv kan bidra till att invånare som kommer i kontakt med stadens verksamheter upplever ett gott bemötande och känner sig delaktiga i beslut som berör dem, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Arbetet utgör

även en del av stadens demokratiarbete och kopplar till genomförandet av FN:s globala mål i Agenda 2030.

Förvaltningen vill lyfta fram behovet av resurser för att stadens nämnder och bolag ska kunna genomföra och uppnå intentionerna i handlingsplanerna som är kopplade till MR-programmet. Vidare vill förvaltningen lyfta behovet av stöd i att göra målgruppsanalyser och behovsinventeringar för att kunna prioritera rätt på lång sikt, såväl som en tydlighet kring vilka satsningar som förväntas göras lokalt i stadsdelsområdet, respektive gemensamt inom staden. Likaså ser förvaltningen gärna ytterligare förtydliganden i ansvarsfördelningen när det kommer till skyldigheten att erbjuda förskola, äldreomsorg och ärendehandläggning på minoritetsspråken.

Bakgrund

Handlingsplanen för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter är kopplad till Stockholm stads program för de mänskliga rättigheterna (Dnr KS 2023/1159). Utöver handlingsplanen för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter kommer det att finnas handlingsplaner inom följande områden.

- Mot rasism
- Romsk inkludering
- Hbtqi-personers lika rättigheter och möjligheter
- Barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad
- Ett jämställt Stockholm

Handlingsplanen är ett styrdokument som, när det är beslutat, gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030 ersätter *Stockholms stads riktlinjer för arbetet med nationella minoriteters rättigheter* (Dnr KS 2018/000069).

Farsta stadsdelsnämnd har fått handlingsplanen på remiss för yttrande senast 21 november 2025.

Ärendet

Handlingsplanen för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter riktar sig mot samtliga nämnder och bolagsstyrelser och är kopplad till Stockholm stads program för de mänskliga rättigheterna. Handlingsplanen rör Sveriges fem erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samerna är också ett urfolk.

Det övergripande målet med handlingsplanen är att staden säkerställer att nationella minoriteter och urfolket samerna har full tillgång till sina rättigheter.

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden.

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Till varje fokusområde hör ett antal mål uppdelade i effektmål och resultatmål. Effektmålen beskriver den övergripande och långsiktiga förändring som eftersträvas. Resultatmålen är den direkta förändring som ska genomföras i stadens verksamheter.

Utöver det generella ansvaret att främja de nationella minoriteternas språk och kultur så har staden särskilda skyldigheter kopplade till de nationella minoritetsspråken inom tre sektorer: förskola, äldreomsorg och ärendehandläggning. Stockholms stad är förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska, och staden är skyldig att på begäran erbjuda äldreomsorg på jiddisch och romani chib om det finns befintlig personal som behärskar språket.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av förvaltningens stabsenhet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till att stadsledningskontoret tagit fram ett förslag till handlingsplan för att stärka nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter i Stockholms stads verksamheter. Handlingsplanen ligger väl i linje med stadens program för mänskliga rättigheter och konkretiserar på ett tydligt sätt hur stadens nämnder och bolag förväntas arbeta för att nå målen i programmet. Förvaltningen ställer sig bakom de ambitioner som beskrivs i handlingsplanen och anser att det är viktigt att alla stadens verksamheter arbetar för att säkerställa stockholmarnas tillgång till de mänskliga rättigheterna.

Förvaltningen uppskattar att uppföljningen har förtydligats och att styrmodellen för MR-programmets handlingsplaner nu tydligt sammankopplas med stadens ordinarie processer. Förvaltningen vill dock lyfta antalet målsättningar som formuleras i handlingsplanen. I handlingsplanen står att ”Målen i handlingsplanen pekar på förflyttningar som staden förväntas göra. Några mål är tydligare riktade mot vissa verksamheter, nämnder och bolagsstyrelser än andra. Varje resultatmål i handlingsplanen innehåller information om särskilt ansvariga nämnder och bolagsstyrelser. Många mål kräver samverkan mellan flera nämnder och/eller bolagsstyrelser.”

Av tretton definierade resultatmål i handlingsplanen för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter, står stadsdelsnämnderna som särskilt ansvariga för tolv. Inom ramen för det samlade MR-programmet finns just nu fyra handlingsplaner, inom kort sex, som alla ställer separata förväntningar på verksamheten. Enbart i de tre handlingsplaner som nu är på remiss finns 40 – av totalt 44 – mål som stadsdelsnämnderna förväntas förhålla sig till. Förvaltningen vill i det här sammanhanget lyfta fram behovet av resurser för att stadens nämnder och bolag ska kunna genomföra och uppnå intentionerna i handlingsplanerna.

I handlingsplanen står att ”Stadens verksamheter undersöker behov av, utvecklar och utvärderar målgruppsanpassade arbetssätt” med förtydligandet att ”De anpassningar som är lämpliga att genomföra inom en verksamhet beror på den specifika verksamhetens karaktär, samt målgruppens behov och förutsättningar. Det behöver identifieras vid varje förvaltning och gemensamt med målgruppen.” I frågan om nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter, rör det i praktiken små målgrupper som inte är möjliga att kartlägga över tid eftersom att den typen av data inte lagligt går att samla in. Förvaltningen önskar därför konkret stöd i att göra målgruppsanalyser och behovsinventeringar för att kunna prioritera rätt på lång sikt. Förvaltningen önskar också en tydlighet kring vilka satsningar som förväntas göras lokalt i stadsdelen, respektive gemensamt i staden.

Vidare ser förvaltningen gärna ett förtydligande av vad det innebär för verksamheterna på stadsdelsnämnds nivå att Stockholms stad har särskilda skyldigheter kopplade till de nationella minoritetsspråken inom förskola, äldreomsorg och ärendehandläggning, såväl som att Stockholms stad är förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska, och att staden är skyldig att på begäran erbjuda äldreomsorg på jiddisch och romani chib om det finns befintlig personal som behärskar språket. Ett förtydligande önskas särskilt kring vilken verksamhet stadsdelen är skyldig att erbjuda, respektive kunna hänvisa till, och i så fall var den hänvisningen ska ske.

I handlingsplanens bakgrundstext kan en redigering behövas i relation till den nya socialtjänstlagen.

Nämnden vill särskilt lyfta vikten av att det finns och tas fram utbildningar och material som ger stöd i nämnders och bolags fortsatta arbete. Nämnden uppskattar att fackförvaltningarna får ett särskilt ansvar för att bevaka och informera om utbudet av utbildningar och stödmaterial, och vid behov utveckla nya

kunskapshöjande insatser och informationsmaterial efter målgruppens behov.

Handlingsplanen för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter bedöms kunna bidra positivt till att stärka stadens arbete med mänskliga rättigheter. Det bedöms även kunna ha en positiv effekt på såväl barn som att bidra till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Arbetet med det föreslagna programmet bedöms inte innebära några miljö- eller klimatkonsekvenser.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Karin Kollberg
Stadsdelsdirektör
Första stadsdelsförvaltning

Adrian Göransson
Stabschef
Första stadsdelsförvaltning

Bilagor

Stadsledningskontorets förslag till handlingsplan för nationella minoriteter och urfolket samernas rättigheter 2030.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Karin Kollberg, Stadsdelsdirektör	2025-10-31
Adrian Göransson, Stabschef	2025-10-31